

»Vit hava ikki stundir at fara út við teimum í gerandisdegnum. Virkisstovan skipar fyri túrum til tíðir, men frísk luft er ikki nakað tey fáa nógv av. Og tey, sum ikki sjálvi kunnu vera sosial ella ganga til ymiskt, tey fáa ofta bert tað mest grundleggjandi røktina«

Starvsfólk

inum, meðan kona hansara liggur í songini og sær heldur ússalig út.

Jógvan hevur alt sítt lív gingið túrar um morgunin. Men í dag torir hann ikki sjálvur út at ganga. Heilsan er farin at bila, men hugurin at fara út er ikki broyttur.

Komin út úr kamarinum hjá Jógvani fari eg inn aftur í seturstovuna, har eg aftur seti meg við einum kaffikoppi saman við einum av starvsfólkunum. Framman fyri sjónvarpið liggur ein eldri kvinna í einum stóli. Hon hevur sitið har, síðani eg kom, hugsu eg.

Eg trívi í dreymin um tann dagliga spaseritúrinn hjá Jógvani og spyrji starvsfólkini, hvussu er við tí.

»Eg hevði ynskt, at vit høvdu stundir til at fara handan túrin við honum. Bara ein hálvan tíma hvønn morgun hevði gjørt stóran mun fyri hann«, sigur unga kvinnan.

Tað er eyðsæð, at empatiinn fyri hesum gomlu er ógvuliga stór millum starvsfólkini. Tey lata øll væl at

stásiligu karmunum og nógvu tilboðunum í tí tey rópa Virkisstovuni. Har tvær kvinnur arbeiða og dagliga skipa fyri hesum og hasum fyri búfólkini.

Men sum tíðin gongur á Traðarlon og kring Boðanesheimið annars gongur upp fyri mær, at Boðanesheimið er gott fyri summi. Fyri Gertrud og hini, sum dáma væl at ganga í bindiklubba og annars vera sosial á ymiskan hátt – og megna tað – er Boðanesheimið stuttligt og spennandi. Røktin á Boðanesheiminum er eftir førimum tillagað tann einstaka tørvin. Men tey smáu tingini í gerandisdegnum, sum geva lívinum tað eyka góðskuna, er ikki pláss fyri.

Meðan eg hugsu um hetta, fara eyguni aftur á konuna, sum situr sama stað. Eg spyrji eitt av starvsfólkunum, hvussu tað ber til, at hon bara situr har. Og tástani kava starvsfólkini niður í tað, sum eftir mínum

tykki er hjartaslátturin á hesum stað.

»Vit hava ikki stundir at fara út við teimum í gerandisdegnum. Virkisstovan skipar fyri túrum til tíðir, men frísk luft er ikki nakað tey fáa nógv av. Og tey, sum ikki sjálvi kunnu vera sosial ella ganga til ymiskt, tey fáa ofta bert tað mest grundleggjandi røktina. Men vit royna øll at seta tíð av til at stimbra tey mentalt og sosialt, tað er bara forbiðið ringt at finna tíðina«, greiður ein av ungu kvinnunum frá.

14.00

Hví hava vit ellisheim? Tann spurningin seti eg mær fleiri ferð í gjøgnum mín dag á Boðanesheiminum. Og eftir nakrar tímar á staðnum fara eg og eitt av starvsfólkunum at tosa um hetta. Endamálið við ellisheimum.

»Fyrst og fremst skulu vit geva teimum ta grundleggjandi røktina.

MYNDIR: ÁLVUR HARALDSEN

Men hvør okkara hevur fyra búfólk, so tað er ótrúliga ringt at fáa tíðina at strekkja til. Um tvey vilja á ves samstundis – og tey hava sama starvsfólk – ja, so má ein teirra biða, uttan so, at onkur av hinum kann hjálpa til«, greiður ein av kvinnunum frá.

Tey flestu okkara halda ivaleyst, at sosial samvera fyri eldri fólk er tað, sum heldur tey klár og virkin. Og tað vita tey á Boðanesheiminum eisini.

»Eg haldi tey gomlu trívast her, men onkuntíð er tað hart at síggja, at summi búfólk ikki fáa so nógva vitjan, og at vit samstundis ikki hava tíð til at sita so nógvi við teimum. Tað, sum tey elska mest, er tað vit lesa fyri teimum um kvöldarnar. Tað vildi eg ynskt, vit kundu gjørt meira av«, sigur ein av starvsfólkunum.

Tað er eitt ósamsvar í heildarmyndini, hugsu eg, meðan tær tosa. Búfólkini lata væl at, men hinvegin havi eg sjálvandi bert tosað við tey, sum eru klár og virkin. Starvsfólkini eru glað fyri nýggju karmarnar, sum gera gerandisdagin lættan. Og mong eru tilboðini á Boðanesheiminum. Men hvat er endamálið við ellisheimum í síni heild?

Er tað at geva fólk ein virðiligan og tryggan aldurdóm? Ella er tað at parkera tey ónyttugu har, sum vit virknu ikki fáa trupulleikar av teimum?

»Eg haldi nógvi her hava tørv á tryggleikanum, tí tey vóru einsamøll í húsi áðrenn, og vóru bangin fyri at detta ella líkandi. Men eg kann ikki lata vera við at hugsa, at summi virka so einsamøll«, sigur ein av kvinnunum, týðiliga knýtt at hesum eldri, sum hon er saman við hvønn dag.

15.30

Tað líður út á dagin, og alsamt fleiri avvarðandi koma innar at vitja. Ein teirra eg hitti er Henny, sum næstan hvønn dag vitjar mann sín Meinhard á heiminum.

Í sjei ár hevur hon ansað eftir honum heima, men tað gjørdist ov strævið og tí varð ringt eftir Boðanesheiminum.

Hon er fegin um, at maðurin slapp á heim, tí hon orkaði ikki longur at hjálpa honum heima við hús. Og hon er her hvønn dag fyri at vera saman við honum.

Hann er ein av teimum hepn, hugsu eg, meðan kvinnan greiður frá.

Verri er á aðrari stovu á somu deild. Har liggur ein kvinna, sum er nakað óhjálpin á gamalsaldri. Sonur hennara er júst komin á vitjan, og hann bíður mær inn til eitt prát. Mamma hansara orkar ikki at tosa, men hann trívur í sínar egnu upplivingar.

»Mamma mín tímir ikki teir aktivitetir, sum eru her, og eg havi fleiri ferðir upplivað, at vit eru komin at vitja, og hennara ringjari – faktist tað einasta sambandið hon hevur við umheimin – er tikin frá henni, tí hon órógv«, sigur hann og peikar á svarta tólið, sum gevur búfólkum beinleiðis samband við starvsfólk.

Hann er fegin um, at mamma hansara er á heiminum, tí tey hava ikki móguleika fyri at ansa eftir henni heima. Men hansara uppliving er ivasom.

Meðan hann tosar rennur aftur fram fyri mær teir tankar eg hevði fyrr á degnum um, at fyri tey sosialu og røsku er óført á Boðanesheiminum. Men fyri hini meira afturlatnu og óhjálpu er stóðan óðrvisi.

Mamma hansara orkar ikki upp á ves sjálv. Og um náttina er bert ein náttarvakt á Traðarlon. Tað merkir, at hon má pissa í blæu.

»Eg hugsu mangan um hetta við virðingini. Mamma mín er biðin um at pissa í blæu, tí tað er nógvi skjótari enn at hjálpa henni á ves aðruhvørja løtu. Tað kennist niðrandi«, greiður hann frá.

Maðurin fær samband við mammu sína, sum liggur í songini, og eg fari útaftur á gongina. Inn í seturstovuna og varnist somu konu sita sama stað.

Dagurin er komin at enda, og eg takki fyri meg. Veðrið er ikki blivið frægari, og eg renni við sama lag út aftur í bilin. Stásiligi bygningurin er effektivur, eingin ivi um tað. Men hugnaligt er tað ikki. Minnir mest av øllum um eitt sjúkrahús. Og hvat er endamálið við einum ellisheimi? Er tað nóg mikið, og til ber at fara til ymisk tiltøk so sum bingo og bindiklubba? Er tað ikki ein mannarættur at sleppa út í fríska luft javnan? Ella at sleppa á ves dag og nátt? Byggja vit ellisheim fyri at sleppa undan teimum óhjálpu?

Eg veit ikki, men eitt havi eg lært, og tað er, at vilja vit tryggja hvørjum einstøkum góð og virðiliga kor á ellisárunum, so er tørvur á fleiri starvsfólkum.

»Høvdu vit bara havt trý búfólk heldur enn fyra hvør, so hevði tað gjørt allan munin og verið eitt heilt óðrvisi tilboð«, segði ein av røktarunum, og hinar nikkaðu jättandi.

Ja eg kann bert taka undir við teimum. Fáa vit ikki fleiri starvsfólk á ellisheiminum, so fáa vit ivaleyst heldur ikki boðið øllum ein góðan enda á lívinum.